

**AZ INTEGRÁCIÓ KUDARCA:
POLGÁRHÁBORÚS HANGULAT
IZRAELBEN**

Migrációkutató Intézet

Gyorselemzések

Veszprémy László Bernát

2021/10

2021.05.26

Gyorselemzések 2021/10

Az integráció kudarca: polgárháborús hangulat Izraelben

A jelenlegi zavargások, terror- és erőszakhullám több tényezőre is visszavezethetők. A palesztin frakciók egymással versengve keresik a konfrontációt Izraellel. Izraeli elemzők egyetértenek abban, hogy az arab kisebbség elvetette az integráció lehetőségét, a gazdasági fellendülés sem érdekli. Az esetek konklúziója lehet, hogy az erős törzsi és vallási identitással rendelkező muszlim és arab tömegek nem lekenyerezhetők a jó fizetéssel vagy a társadalmi felzárkózással.

Fellángoló erőszak – Izraelen belül

Megdöböntő hírekkel találkozhat az olvasó, melyek Izraelből érkeztek az utóbbi időben. A Hamász folyamatosan rakétákkal lövi Izraelt, szövegünk írásakor 3 000 rakétát lőtték Izraelre, meghalt 9 izraeli, az ellenbombázásokban 212 palesztin, ebből Izrael szerint 130 terrorista. Nóvumnak számít viszont, hogy ezúttal az erőszak izraeli arab állampolgárok részéről is zajlik Izraelen belül. Széleskörű tiltakozások, lázongások és zavargások terjedtek el a zsidó államban, elsősorban az arab és vegyes arab-zsidó lakosságú településeken. A zavargások epicentruma Lod volt, Tel-Avivtól délkeletre. Május 10-én este arab zavargók követet dobáltak zsidó otthonokba Lodban, illetve felgyújtottak egy iskolát, egy zsinagógát és egy kórházat is megtámadtak. Sajtóhírek szerint a városházát, a városi múzeumot és a rendőrséget is támadás érte, a lodi polgármester, Jair Revivo az 1938-as Kristályéjszakához hasonlította az eseményeket.¹ Az izraeli 12-es csatornának arról beszélt, hogy „polgárháború tört ki Lodban”, „a kontrollt teljesen elvesztettük. Zsinagógákat égetnek, több száz autót felgyújtottak, a helyzet vérforraló”.² Egy arab izraeli meghalt Lodban május 11-én, majd egy megvert zsidó férfi halt bele hat nappal később a sérüléseibe.³

Hasonló hírek legutóbb a második intifáda idején (2000–2005) érkeztek az 1948-as határokon belülről, ekkor történt, hogy a nemzetközi közösség által Izraelnek tekintett területeken fellángolt az erőszak. Benjamin Netanjahu ügyvezető miniszterelnök vészhelyzetet hirdetett Lodban, Amir Ohana belügyminiszter pedig különleges rendelkezésekkel és rendfenntartó erők bevetésével igyekezett elfojtani a tüntetéseket. Zavargások történtek továbbá Akkóban, ahol zsidókat vertek meg arab támadók. Bat Jamban zsidó szélsőségesek vertek meg arab járókelőket. Erőszakos eseteket jelentettek még Beersevából, Ramléból, Tibériásból, Jeruzsálemből és Haifából.⁴ Reuven Rivlin elnök arról beszélt, hogy „az izraeli arab vezetők hallgatása a zavargásokkal kapcsolatban szégyenletes.

Támogatják a terrort, a randalírozást és a társadalom széttépésére biztatnak [...].⁵ Manszúr Abbász, a Rá'am párt vezetője felszólította az arab lakosságot, hogy „viselkedjenek felelősen és tartsák be a törvényt”.⁶

¹ ISRAEL NATIONAL NEWS, 2021. május 11.

² BBC 2021. május 12.

³ TIMES OF ISRAEL, 2021. május 11. i24NEWS, 2021. május 17.

⁴ GUARDIAN, 2021. május 13.

⁵ BBC 2021. május 12.

⁶ HAARETZ 2021. május 13.

Gyorselemzések 2021/10

Sejk Dzsarra és Al-Aksza

Mi a zavargások háttere? Mint arra Tamir Wertzberger, a Likud külügyi irodájának tagja utalt interjújában, „amit láthatunk, több részletből adódik össze. Fontos megérteni minden részletet.”⁷ A nemzetközi sajtó főleg a jeruzsálemi Sejk Dzsarra negyedből történő kilakoltatásokat említi. A Sejk Dzsarra körüli vita, mint azt Megyeri A. Jonatán publicista kiválóan összefoglalta, két zsidó alapítvány által 1876-ben vásárolt jeruzsálemi földterületeket érint. „Ezeket a területeket az akkori Oszmán-birodalomhoz tartozó Palesztinában jogosan, pénzért vásárolta a két zsidó alap.” Az 1948-as ún. függetlenségi háborúban Jordánia illegálisan megszállta Kelet-Jeruzsálemet, beleértve az óvárost is, és lefoglalták a zsidó tulajdonú földeket, hogy palesztinok számára építsenek otthonokat. „Miután Izrael 1967-ben megszerezte Kelet-Jeruzsálemet Jordániától, Izrael visszaadta a Sejk Dzsarrában található házak tulajdonjogát a zsidó alapítványoknak, amelyek később eladták azokat zsidó telepéseknek.” A Sejk Dzsarrában lakó palesztinok 1982-ben aláírtak egy megállapodást, amelyben elfogadták a föld zsidó tulajdonjogát, mindezért cserébe védett bérlőként lakhattak az ottani házakban. Bérleti díjat nem fizettek, és a megállapodás szerint nem adhatták át másoknak ingatlanjaik tulajdonjogát. Azonban néhány évvel ezelőtt a Sejk Dzsarrában élő palesztinok felmondták ezt a megállapodását, elveszítve ezzel védett státuszukat. Mivel a területen izraeli fejlesztők új építésű lakónegyedet akartak létrehozni, az ott élő arabok sorsa az izraeli Legfelsőbb Bírósághoz került. Dacára annak, hogy ügyükben eddig nem született ítélet, elterjedt a híre a kilakoltatás lehetőségének, ez pedig ürügyül szolgált a felkelés kirobbanásának – zárja cikkét Megyeri.⁸ Ezek mellett a Ramadán alatt palesztin tüntetők köveket halmoztak fel a jeruzsálemi al-Aksza mecsetben, és a Siratófalnál imádkozó zsidókat dobálták. Ezért izraeli rendőrök törtek be a mecsetbe, több palesztin tüntető megsérült az eljárások során.

Nemzetközi kontextus, palesztin választások

A helyzeten nyilván nem segített, hogy Izrael korábbi erős szövetségese, Donald Trump elvesztette a tavalyi választásokat, utódja, a demokrata Joe Biden pedig újra finanszírozni kezdte az ENSZ palesztinbarát menekültügyi szervezetét (UNRWA), illetve csendben újra pénzelni kezdte a Palesztin Hatóságot. Itt dollár-tízmilliókról van szó, melynek jelentős része a korábbi gyakorlatnak megfelelően a terroristákhoz kerül – már csak azért is, mert a Palesztin Hatóság és proxyjai pénzügyileg támogatják a terroristák családjait.⁹

Ehhez adódik a Palesztin Hatóság saját válsága. Legutóbb 2005-ben tartottak elnökválasztást a Palesztin Hatóságban, nemzetgyűlési választást pedig 2006-ban (utóbbi jellemző módon a Hamász nyerte). Idén mind a kettőt megtartották volna, ám a mandátumán régen túllépett elnök, Mahmud Abbász ismét elhalasztotta őket. Eközben a Hamász pozíciói is gyengültek, a jellemzően szunnita támogatottságú terrorcsoport számára nagy bukás volt, hogy az Ábrahám-egyezmények következtében szunnita országok sora békült ki Izraellel. Ez a rivális, síita (iráni) támogatottságú terrorszervezetek, a gázai Iszlám Dzsihád és a Hezbollah helyzetét erősítette.¹⁰

⁷ VESZPRÉMY, 2021. május 13.

⁸ MEGYERI, 2021.

⁹ VESZPRÉMY, 2021. május 12.

¹⁰ Uo.

Gyorselemzések 2021/10

Iránnak ráadásul több oka is van bosszút állni Izraelen, az utóbbi időben számos, főleg az iráni atomprogrammal szembeni izraeli támadást (Mohsen Fakhrazadeh megölése, natanzi erőmű felrobbantása) meg akarnak torolni. A terrorista szervezetek pedig hagyományosan merényletek elkövetésével igyekeznek bizonyítani, kik az erősebbek a régióban. A mostani rakétázásban is versenyezve vállalta a felelősséget a Hamász és az Iszlám Dzsihád. Nem tudni pontosan, kik felelnek a tüntetések szervezéséért Jeruzsálemben, a tömegben lengették a Hamász zászlaját. Mindenesetre a Palesztin Hatóságtól a Hamászon és Iránon (illetve bábszervezetein) át több fél is érdekelt lehetett azok megszervezésében.¹¹

Az Ábrahám-egyezmények

A zavargások súlyosságának megértésével kapcsolatban nem lehet figyelmen kívül hagyni az Ábrahám-egyezményeket. Mint emlékeztető, 2020 augusztusában indult el az a békefolyamat, amely során normalizációs szerződéseket kötött Izraellel számos muszlim vagy arab ország, kezdve az Egyesült Arab Emírségekkel és Bahreinnel. Az egyezmények mögött elsősorban Donald Trump veje, Jared Kushner és tanácsadója, Avi Berkowitz álltak. Az Izraellel kapcsolatot felvevő államok sorához csatlakozott Szudán és Marokkó, de elismerte Izraelt a muszlim Koszovó is.¹² A történelmi megállapodásokat – melynek első fejezetén a Fehér Házban Szijjártó Péter egyedüli EU-s külügyminiszterként volt jelen – a nemzeti szuverenitás oldalán állók részéről méltatás, a globális-multilaterális megoldások híveinek részéről pedig kritika követte.¹³

Az albán külügyminisztérium arról írt Twitteren, hogy a Hamász „rakétái Izrael ellen elfogadhatatlanok és magukban hordozzák a komoly eszkaláció veszélyét, amelyet mind az izraeli, mind a palesztin civilek megsínylenének”.¹⁴ Az Egyesült Arab Emírátságok hasonlóan megfenyegette a Hamászt, hogy kivonja tervezett befektetéseit a Gázai övezetből, ha az erőszak nem szűnik meg azonnal.¹⁵ Utóbbi ország reakciója azonban már összetettebb volt, a jeruzsálemi zavargások idején még egyoldalúan Izraelt ítélte el, és összességében az arab reakció lehangoló és borítékolható volt. A BNA bahreini állami hírügynökségen keresztül a helyi külügyminisztérium arra szólította fel Izraelt, hogy „hagyjon fel az elutasított provokációkkal Jeruzsálem népével szemben”. Ezen felül a közelmúltban a közeledés jeleit mutató Szaúd-Arábia is Izraelt ítélte el.¹⁶

Az elszalasztott lehetőség

Az Ábrahám-egyezmények, mint arra Robert C. Castel magyar származású izraeli biztonságpolitikai szakértő is rámutat cikkében, kivételes lehetőséget teremtettek az izraeli araboknak a gazdasági-szociális integrálódáshoz. Castel szerint „Izrael arab lakosai még sohasem voltak ilyen közel az álom megvalósításához, mint néhány nappal ezelőtt. Az Ábrahám-egyezmények remek megélhetést ígértek, a gazdasági es kereskedelmi kapcsolatok új munkalehetőségeket nyitottak az arabul beszélő

¹¹ Uo.

¹² GÖNCZI 2021.

¹³ VESZPRÉMY 2021. március 25.

¹⁴ BALKAN INSIGHT, 2021. május 13.

¹⁵ NEOKOHN, 2021. május 17.

¹⁶ VESZPRÉMY, 2021. május 12.

Gyorselemzések 2021/10

és a térség kultúráját ismerő izraeli arabok előtt. A politikai életben a kisebbségi pártok váltak a mérleg nyelvén. A politikai elit végre számottevő erőforrásokat biztosított az arab közösségek belső problémáinak megoldására. Mindennek ellenére, a csúcsra érve, az izraeli arab közösség hátat fordított a jövőnek és visszatért a múltba.”¹⁷

„Izrael arab lakosságának egy része ismét az *önmegsemmisítés* feliratú gombra csapott” – írja Doron Matza izraeli kutató a BESA Center oldalán. Matza szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni a legutóbbi izraeli választást sem. Mint emlékeztet, Izraelben két év alatt negyedszer tartottak országgyűlési választást, a 2021. március 23-i választás során Benjamin Netanjahu Likud pártja 30 székkel nyert, de nem tudott kormányt alakítani. Mind a Likud, mind az ellenzéki tömb az izlamista Rá’ám pártot (Ha’resima Ha’aravit Ha’meuchedet, Egyesült Arab Lista) próbálta megnyerni külső támogatóknak, így Manszúr Abbász pártja királycsináló – és zsaroló – pozícióba került volna. Ez súlyos kihívás elé állította volna a másik arab pártot, Ajman Odeh Közös Listáját, mely elutasítja a zsidó pártokkal való egyezkedést. A Rá’ám abból a felismerésből építette fel Matza szerint sikerét, hogy az izraeli arabok között a hagyományörzéssel kombinált gazdasági integráció – tömören az „identitás megőrzése, egyben jólét” – politikájával eddig nem próbáltak szavazókat megszólítani. Abbász „komoly eredményeket ért el a Kneszetben a gazdasági integráció programjával. Abbász így világos kihívást teremtett a korábban kommunista Hadas pártnak, mely Ajman Odeh alatt a Közös Lista szíve és lelke. [...] Az utóbbi időben főleg a társadalmi-gazdasági kérdésekkel, nem a nemzeti- és identitáskérdésekkel foglalkoztak. A Netanjahu-kormány öt éves terve az arab szektor számára, mely 10 milliárd sékellel számolt, volt ennek a folyamatnak a csúcsa. Ennek eredménye is volt a Rá’ám politika sikere.”¹⁸

Mindez, mint arra Castel is utalt cikkének címében, „álmotemetőt” jelent azoknak, akik úgy vélték, meg lehet vásárolni az arab kisebbséget. Castel és Matza eszmefuttatása szerint ennél jobb még sosem volt az izraeli arabok helyzete, hiszen a kisebbséget egyszerre keresték a külföldi arab országok, az Ábrahám-egyezmények komoly gazdasági lehetőségeket teremtettek számukra; felváltva udvaroltak nekik az izraeli pártok, Netanjahu komoly gazdasági fejlesztésekkel kecsegtetett; eközben egy muszlim párt először királycsináló pozícióba került az izraeli törvényhozásban. A status quo felrúgását nem tűrhette sem a Fatah, sem a Közös Lista, sem pedig a Hámász, illetve az iráni támogatású Iszlám Dzsihád. Előbbi kettő komoly tüntetéseket szervezett, melyek a jeruzsálemi erőszakhullámmá fejlődtek, utóbbi kettő pedig rakétaesőt zúdított Izraelre. Az Izraelen belüli arab lakosság egy erőszakos szegmense pedig láthatóan csak az alkalomra várt, hogy randalírozásba kezdjen. Az ő tetteikre reagált az a zsidó szélsőjobboldal, melyet még Becalel Szmotrics telepes vezető is elszörnyedve ítél el.¹⁹

Összefoglalás

A jelenlegi zavargások, terror- és erőszakhullám több tényezőre is visszavezethető. A nemzetközi sajtóban említett kilakoltatások, illetve az izraeli kormányválság és Biden kormányának reakciója csupán néhány a sok tényezőtől. A palesztin belpolitika és Irán szerepe hangsúlyosabbnak tűnik.

¹⁷ CASTEL, 2021.

¹⁸ MATZA 2021.

¹⁹ TIMES OF ISRAEL, 2021. május 12.

Gyorselemzések 2021/10

A palesztin frakciók egymással versengve keresik a konfrontációt Izraellel. Eközben a Rá'ám által felmutatott integrációs modell súlyos bukást él meg, a Hamász és a Fatah által kínált ellenállás láthatóan tömegeket mozgósít, Izraelen belül is. Izraeli elemzők egyetértenek abban, hogy az arab kisebbség elvetette az integráció lehetőségét, a gazdasági fellendülés sem érdekli. Az esetek konklúziója lehet, hogy erős törzsi és vallási identitással rendelkező muszlim és arab tömegek nem lekenyerezhetők a jó fizetéssel vagy a társadalmi felzárkózással.

Gyorselemzések 2021/10

Felhasznált források

Balkan Insight, 2021. május 13. Israel-Gaza Fighting Leaves Balkan Migrants Vulnerable. Lásd: <https://balkaninsight.com/2021/05/13/israel-gaza-fighting-leaves-balkan-migrants-vulnerable/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

BBC, 2021. május 12. Lod: Why an Israeli town's mayor is warning of civil war. Lásd: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57085023> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Castel, Robert C., 2021. május 15. Álomtemetőben. Lásd: <https://neokohn.hu/2021/05/15/alomtemetoben/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Gönczi Róbert, 2021. április 26. Hogyan kötött barátságot Izrael és a muszlim Koszovó? Lásd: <https://neokohn.hu/2021/04/26/hogyan-kotott-baratsagot-izrael-es-a-muszlim-koszovo/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Guardian, 2021. május 13. 'This is more than a reaction to rockets': communal violence spreads in Israel. Lásd: <https://www.theguardian.com/world/2021/may/13/this-is-more-than-a-reaction-to-rockets-communal-violence-spreads-in-israel> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Haaretz, 2021. május 13. Israeli Seriously Injured From Rocket Debris; IDF Hits Gaza With Ground, Air Strikes. Lásd: <https://www.haaretz.com/israel-news/gaza-israel-diverts-flights-rocket-barrage-palestinians-death-67-1.9796891> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Israel National News, 2021. május 11. Arabs riot in Lod, torch synagogue. Lásd: <https://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/305951> (Megtekintve: 2021. május 21.)

I24News, 2021. május 17. Jewish man hurt in Lod riots dies of wounds. Lásd: <https://www.i24news.tv/en/news/israel/1621256293-jewish-man-hurt-in-lod-riots-succumbs-to-wounds> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Megyeri A. Jonatán, 2021. Minden, amit az Izrael elleni terrorhullámról tudni szeretnél volna, de nem merted megkérdezni. Lásd: <https://neokohn.hu/2021/05/16/minden-amit-az-izrael-elleni-terrorhullamrol-tudni-szerettel-volna-de-nem-merted-megkerdezni/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Neokohn, 2021. május 17. Az Emirátusok kész megfenyíteni a Hamászt. Lásd: <https://neokohn.hu/2021/05/17/az-emiratusok-kesz-megfenyiteni-a-hamaszt/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Times of Israel, 2021. május 11. Arab Israeli killed amid violent riots by Arab mob in Lod; Jewish suspect held. Lásd: <https://www.timesofisrael.com/arab-israeli-man-killed-two-wounded-during-violent-protests-in-ramle/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Gyorselemzések 2021/10

Times of Israel, 2021. május 12. Jews riot in Tiberias; Smotrich pans Jewish violence: ‘We are not like them!’. Lásd: https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/jews-riot-in-tiberias-smotrich-pans-jewish-violence-we-are-not-like-them/ (Megtekintve: 2021. május 21.)

Veszprémy László Bernát, 2021. március 25. Tartós béke, avagy hogyan állnak most az Ábrahám-egyezmények? Lásd: https://mandiner.hu/cikk/20210325_tartos_beke_avagy_hogyan_allnak_most_az_abraham_egyezmények (Megtekintve: 2021. május 21.)

Veszprémy László Bernát, 2021. május 12. Háború határán áll Izrael. Lásd: https://mandiner.hu/cikk/20210512_izrael (Megtekintve: 2021. május 21.)

Veszprémy László Bernát, 2021. május 13. „A média csupa hazugságot terjeszt Izraelről” — Tamir Wertzberger a Neokohnnak. Lásd: <https://neokohn.hu/2021/05/13/a-media-csupa-hazugsagot-terjeszt-izraelrol-tamir-wertzberger-a-neokohnnak/> (Megtekintve: 2021. május 21.)

Gyorselemzések 2021/10

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

©Veszprémy László Bernát, 2021

©Migrációkutató Intézet, 2021

Sorszám: 2021/10